

SUOMI-SEURA RY:N LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN  
ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE LAIKSI KANSALAISSUUSLAIN (359/2003)  
MUUTTAMISESTA

Suomi-Seura ry haluaa kiittää sisäministeriön antamasta mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi kansalaisuuslain (359/2003) muuttamisesta. Suomi-Seura ry pitää kannatettavana esityksen kohtia, jotka pyrkivät selkiyttämään kansalaistamisen edellytyksiä ja helpottamaan viranomaisten työtä. Suomi-Seura ry on jo aiemmissa lausunnoissaan sisäministeriölle puoltanut esimerkiksi asumisaikana sallittujen ulkomaanmatkojen säätelyn yksinkertaistamista sekä ehdotettua luopumista yhtäjaksoisen ja kerätyn asumisajan välisestä jaottelusta.

Suomi-Seura ry:n toimialaa koskien on kuitenkin ongelmallista, että esitysluonnoksessa ei oteta lainkaan huomioon ulkosuomalaisia tai arvioida kansalaisuuslain muuttamisesta heille koituvia vaikutuksia. Lisäksi Suomi-Seura ry näkee, että näine puutteineen esitys on tällä hetkellä ratkaisevasti ristiriidassa niin Suomen [ulkosuomalaisstrategian 2022–2026](#) kuin nykyiseen hallitusohjelmaan kirjattujen ulkosuomalaisia koskevien tavoitteiden kanssa.

Koska valtaosa ulkosuomalaisista on korkeasti koulutettuja, heidän paluumuuttonsa edistäminen voidaan nähdä yhtenä merkittävänä ratkaisuna Suomessa vallitsevaan osaavan ja koulutetun työvoiman vajeeseen. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmaan ”Vahva ja välittävä Suomi, 20.6.2023” on kirjattu ulkosuomalaisten paluumuuttoa koskien seuraavasti (4.4 Kansainvälinen rekrytointi, s. 75): ”Suomen vetovoimaa parannetaan usealla eri toimenpiteellä. Myös ulkomailla asuvien suomalaisten paluumuuttamista takaisin Suomeen helpotetaan.” Myös ulkosuomalaisstrategian 2022–2026 yksi keskeinen tavoite on ulkosuomalaisten paluumuuton houkuttelevuuden sekä sujuvuuden lisääminen. Asiantuntijuuteensa ja tutkimustietoon nojaten Suomi-Seura ry pitää todennäköisenä, että tässä esityksessä kansalaisuuslakiin kaavailut asumisaikaedellytykset koskevat muutokset päinvastoin vaikeuttaisivat useiden eri ulkosuomalaisryhmien paluumuuttoa Suomeen.

Sisäministeriön määritelmän mukaan ulkosuomalaiset ovat ”vakituisesti Suomen ulkopuolella asuvia henkilöitä, jotka ovat joko Suomen kansalaisia tai heidän jälkeläisiään. Jälkeläiset eivät välttämättä ole Suomen kansalaisia tai Suomessa

syntyneitä. Ulkosuomalaisia yhdistää kuitenkin suomalainen identiteetti eli se, että he pitävät itseään suomalaisina.” Ulkosuomalaisia, joilla on Suomen kansalaisuus, on tällä hetkellä maailmalla noin 300 000. Siirtolaisinstituutin vuonna 2021 julkaiseman ”[Muuttuva ulkosuomalaisuus](#)”-kyselytutkimuksen mukaan ulkomailla asuvista suomalaisista suurin osa on perheellisiä ja noin 75 % perheellisten ulkosuomalaisten puolisoista on ulkomaalaisia. Sekä Siirtolaisuusinstituutin tutkimuksessa että E2 Tutkimuksen ”[Kansainvälisten osaajien Suomi](#)”-tutkimushankkeen loppuraportissa todetaan, että ulkosuomalaisille juuri puolisoon vaikuttavat syyt ovat usein ratkaiseva tekijä paluumuuttopäätöstä tehdessä. Esiityksen mukainen suomen kansalaisten puolisojen asumisajan nostaminen neljästä vuodesta viiteen vuoteen hankaloittaisi ulkosuomalaisten ulkomaalaisten puolisojen pysyvää asettumista Suomeen ja näin ollen voidaan pitää todennäköisenä, että muutoksen vaikutukset ulkosuomalaisten paluumuuttoaikeisiin olisivat negatiivisia. Tutkimuksissa ulkosuomalaiset ovat myös pitäneet Suomen ulkomaalaisille poissulkevaa asenneilmapiiriä rajoitteena paluumuutolle, mikä kansalaisuuteen suunniteltujen tiukennusten myötä potentiaalisesti muodostuisi yhä suuremmaksi ongelmaksi. Tästä syystä Suomi-Seura ry ei pidä kannatettavana Suomen kansalaisten puolisojen asumisajan pidentämistä vaan suosittelee tämän ryhmän asumisajan pitämistä ennallaan neljässä vuodessa.

Lisäksi ulkomailla asuu arvioiden mukaan noin 1,6-2 miljoonaa suomalaista syntyperää olevaa henkilöä, joilla ei ole Suomen kansalaisuutta. Suomi-Seura ry pitää tärkeänä, että myös suomalaista syntyperää olevien henkilöiden, joilla ei ole Suomen kansalaisuutta, mahdollista Suomeen muuttamista edistetään, koska he ovat merkittävän suuri ryhmä, jolla voisi ulkomailla asuvien Suomen kansalaisten tapaan olla merkittäviä vaikutuksia Suomen työmarkkinoilla vallitsevan osaajapuljan ratkaisemiseksi. Esiitysluonnoksen mukaan tällaisten syntyperäisten Suomen kansalaisten jälkeläisten vaadittu asumisaika nousisi viidestä vuodesta kahdeksaan vuoteen. Kansalaisuuden hakemiseen liittyvien pitkien käsittelyaikojen myötä suomalaista syntyperää olevien henkilöiden kansalaisuuden saaminen saattaisi muutoksen myötä tosiasiallisesti kestää lähes kymmenen vuotta. Suomi-Seura ry näkee tämän muutoksen merkittävänä esteenä suomalaista syntyperää olevien henkilöiden muuttolle ja pysyväle asettumiselle Suomeen. Esiityksen mukainen kansalaistamiseen vaadittavan asumisajan lähes kaksinkertaistuminen myös merkittävästi heikentäisi suomalaista syntyperää olevien paluumuuttajien osallisuutta suomalaisessa yhteiskunnassa. Suomi-Seura ry haluaa tuoda esiin mahdollisuuden, jossa lakiesitykseen voitaisiin lisätä syntyperäisten Suomen kansalaisten jälkeläisten osalta poikkeus, jossa vaadittu asumisaika ei nousisi lainkaan tai ainakaan niin merkittävästi kuin nykyisessä esitysluonnoksessa.

Esiitys kansalaisuuslain muutoksesta pitää myös sisällään asumisaikaan hyväksyttävien ulkomaanpäivien vähentämisen. Tämän osalta Suomi-Seura ry

haluaa painottaa nykyisin yleistyvän monipaikkaisuuden sekä yllirajaisen työelämän merkitystä. Etenkin ulkosuomalaiset puolisoineen ovat usein hyvin liikkuva ihmisryhmä, jolle yli rajojen ulottuva elämä on arkipäivää. Asumisaikaan hyväksyttävien ulkomaanpäivien vähennys todennäköisesti vaikeuttaisi ulkosuomalaisten paluumuuttajien tai heidän puolisoitensa kansalaistamista tarpeettomasti esimerkiksi tapauksissa, joissa henkilön työ- tai perhetilanne vaatii oleskelua myös muissa maissa.

Nykyisellään hallituksen esitysluonnos ei ota lainkaan kantaa ulkosuomalaisiin kohdistuviin vaikutuksiin, vaikka kansalaisuuslakiin esitetyt muutokset aiheuttaisivat merkittäviä vaikutuksia eri ulkosuomalaisryhmille. Suomi-Seura ry pitääkin erityisen tärkeänä, että lakiesityksen ulkosuomalaisiin kohdistuvia vaikutuksia arvioidaan perusteellisesti. Koska Suomen kansalaisten nettomaahanmuutto Suomeen on jälleen pandemiavuosien 2020 ja 2021 jälkeen kääntynyt negatiiviseksi ja paluumuuttajien kokonaismäärä on parin viime vuoden aikana ollut laskusuhdanteinen, Suomi-Seura ry näkee, että paluumuuttoon liittyvät kysymykset on tärkeää ottaa huomioon lainvalmistelussa, jos Suomen houkuttelevuutta kansainvälisen väestön keskuudessa halutaan lisätä. Asumisaikojen pidentämisestä koituvat vaikutukset hankaloittaisivat ulkosuomalaisten paluumuuttoa ja vähentäisivät sen houkuttelevuutta, mikä on merkittävässä ristiriidassa Suomen nykyisen hallitusohjelman sekä Suomen ulkosuomalaisstrategian 2022–2026 kanssa.

11.3.2024

Suomi-Seura ry:n puolesta

*Pekka Sauri*  
Suomi-Seura ry:n puheenjohtaja

*Tina Strandberg*  
Suomi-Seura ry:n toiminnanjohtaja

*Suomi-Seura ry on maailmalla olevien, sinne lähtevien ja sieltä palaavien suomalaisten etu-, asiantuntija- ja palvelujärjestö. Suomi-Seura ry vahvistaa noin 2 miljoonan ulkosuomalaisen yhteyksiä Suomeen ja tuo ulkosuomalaisuutta näkyväksi yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa. Suomi-Seura ry edistää ulkosuomalaisten ja Suomen välistä vuorovaikutusta, vaalii kulttuurista yhteyttä sekä vahvistaa Suomi-kuvaa maailmalla.*